

Aktuella debatten

FÖRSVARSMINISTERN I RIKSDAGEN

Den 24 mars behandlade riksdagen försvarskostnaderna för nästa budgetår. Därvid blev det en livlig debatt om ÖB-utredningen och atomvapenfrågan, bl a föranledd av motioner om en parlamentarisk utredning av försvarsfrågan, syftande till en successiv minskning av försvarskostnaderna under en tioårsperiod. Statsutskottet hade avstyrkt motionerna och förordat, att en parlamentarisk "beredning" skulle tillsättas för att närmare diskutera de frågor, som aktualiserats genom överbefälhavarens förslag. Statsutskottets förslag segrade i bägge kamrarna. I andra kammaren höll försvarsministern ett mycket uppmärksammat tal, varvid han bl a analyserade vårt lands försvarsläge mot bakgrund av atom- och vätebomberna. Av utrymmesskäl kan här endast några korta utdrag av försvarsministerns anförande återges.

Statsrådet vände sig först inledningsvis mot herr Spångberg, som i ett tidigare anförande bl a framfört krav på lägre försvarskostnader: "Javäl, det kan man i och för sig önska, men vår försvarspolitik är sannerligen inte någon önskepolitik. Vi tvingas tvärtom att anpassa oss efter en hård och obeveklig verklighet. Som utskottet också framhåll-

lit vet vi, att oförändrade anslag under en tioårsperiod imebär, att vi antagligen minskar vårt försvars styrka med omkring en tredjedel."

Riskerna för ett litet land i atomkrigsåldern fick följande belysning:

"Om endera parten i det kalla kriget gör en framstöt, som utlöser stridshandlingar, kommer inte då giganterna att i eget intresse söka begränsa eldsvådan, lokalisera atomkriget för att undvika ömsesidig förintelse? Ligger det vidare inte frestande nära till hands för de stora demokratierna att de, inför risken av att en incident kan framkalla storkrig, i valet mellan förintelse och eftergift väljer det senare, om icke deras egen existens direkt sätts i fara? Och vilka slutsatser skall de mindre länderna dra av denna i och för sig mänskliga reaktion? Enligt mitt förmenande inskräper det vikten av att en mindre stat är så rustad, att eventuella angräparer förstår, att ett angrepp kommer att leda till så omfattande stridshandlingar, att ett storkrig med all sannolikhet bleve följden."

Försvarsministern underströk, att någon svensk tillverkning av taktiska atomvapen inte var

aktuell för närvarande:

"Att innehavet av taktiska atombomber förhindrar en fiendes massinsats av överlägsna styrkor vid en invasion är emellertid alldeles tydligt.

Men det är inte min avsikt att nu taga ställning till problemet om atomvapen i det svenska försvaret. Detta problem bör för övrigt ses även från andra synpunkter än de militära, såsom alldeles riktigt tidigare har påpekats här idag.

Härtill får läggas, att kunskaperna på atomenergiområdet kommer att stegras snabbt under de närmaste åren. Jag tror emellertid inte att det kan vara god politik eller ekonomi att nu inrikta vårt lands begränsade resurser i fråga om kvalificerade tekniker och vetenskapsmän på framställning av taktiska atomvapen."

Beträffande betydelsen av ett starkt svenskt försvar i atomåldern framförde försvarsministern följande synpunkter:

"Kan det överhuvud taget löna sig att offra någonting på ett svenskt försvar sedan vätebomben tillkommit och inför risken att vi kan komma att utsättas för vätebombanfall?"

Även om det synes sannolikt, att vätebomben kan komma att användas i ett krig på liv och död mellan öst och väst, som jag nyss sagt, finns det skäl, som talar för att vätebomber inte kommer att sättas in mot Sverige. Först och främst är vätebomben ett onödigt kraftigt vapen, om man vill slå ut militära eller civila mål av den relativt begränsade utsträckning, som förekommer i vårt land. Den kvardröjande radioaktiva strålningen från materia, som av vinden kan spridas över mycket stora områden, kan vålla angriparen förluster eller hindra honom att under viss tid ta stora delar av landet i besittning - vilket direkt strider mot det sannolika syftet med en ockupation av Sverige, ett snabbt genombåg eller snabbt upprättande av baser.

Det får emellertid inte betraktas som osannolikt, att ett krig av konventionell karaktär - kanske helt utan atombomber som i Korea - skulle kunna föras mot oss i "skuggan av vätebomberna", om vi raserade vårt nuvarande försvar eller inte moderniserade det i den takt våra resurser medger. Någon hjälp utifrån skulle vi därvid knappast kunna påräkna. Ett sådant krig skulle ju närmast få karaktären av en inmarsch och inte ge andra någon tid till insättande av hjälpaktioner innan hela Sverige vore ockuperat. För övrigt skulle andra folk troligen ej vara intresserade av Sveriges öde,

därest svenskarna själva inte vore intresserade av att med alla medel försvara sin frihet.

Man frågar sig kanske då, vilka chanser vi har att eventuellt utan hjälp ta upp en strid mot en överlägsen motståndare. Med ett starkt svenskt försvar är det inte troligt att ett anfall sättes in utan att väsentliga fördelar står att vinna genom en ockupation av vårt land."

I slutet av anförandet påpekades svårigheterna att långtidsplanera försvarets organisation och uppbyggnad:

"I Amerika och England, där man vet åtskilligt mera om de nya betvingelsemedlen än hos oss, understryker man ständigt svårigheten att planera på längre sikt. Tidigare planer revideras och man anser, att nya avvägningar måste göras praktiskt taget varje år. Varje plan är en "övergångsplan", såsom man uttrycker det. Jag anser i likhet med herr Hjalmarson, att man inte nu kan upprätta försvarsordningar av den typ, som vi tidigare har beslutat här i landet. Denna iakttagelse gör inte uppgiften för oss själva lättare, när vi spanar efter sikten mot framtiden, men den manar oss att hålla blicken öppen för alla nya frågeställningar, som oavbrutet uppkommer. Våra smidigt uppbyggda materielplaner ger utrymme för den anpassning, som nya tekniska rön kan nödvändiggöra. Därtill kommer att om man bortser från skiljaktigheterna i strategisk uppläggning och därav kommande olika uppgifter för krigsmakten, är de åtgärder, som rekommenderas i England, påfallande lika vad som föreslås i ÖB-utredningen. Därav kan vi, herr talman, bl a dra den slutsatsen, att det nya läget inte är av den beskaffenheten, att våra tidigare ansträngningar på försvarets område varit förgäves."

Nattjaktflyg (J 33 Venom) startklart på F 1.